

Lausuntopalvelu OPH

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Helsinki

15.9.2020

OPH-3162-2020

Tehyn lausunto ammatillisten perustutkintojen kaikille yhteisistä valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista

Tehy ry lausuu yhdessä yhteistyöjäsenjärjestöjen kanssa ammatillisten perustutkintojen kaikille yhteisistä valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista. Näitä tutkinnon osia ovat työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, huippuosaajana toimiminen, yritystoiminnan suunnittelu, yrityksessä toimiminen ja ilmastovastuullinen toiminta. Nykyiset vastaavat tutkinnon osat on uudistettu siten, että ammattitaitovaatimukset on kuvattu aikaisempaa tarkemmin ja kaikissa tutkinnon osissa on yhtenäinen arviointikriteeristö. Tehyn näkemyksen mukaan kokonaisuutena yhtenäinen arviointikriteeristö on hyvä asia, koska se toivottavasti helpottaa työpaikkaohjaajien arviointityötä ja edistää tasavertaista ja oikeudenmukaista opiskelijan arviointia.

Osaaminen kuvataan tutkinnon osittain ammattitaitovaatimuksina ja osaamisen arviointiin on määrätty arviointikriteerit. Arviointikriteerit ovat vaihdelleet eri tutkinnoissa ja tutkinnon osissa. Käynnissä olevassa perustutkintojen vaiheittaisessa uudistamistyössä kriteeristöt yhtenäistetään. Jatkossa kaikissa ammatillisissa perustutkinnoissa on yhtenäinen kriteeristö ammatillisissa tutkinnon osissa. Tämä edellyttää, että ammattitaitovaatimusten kuvaustapa on nykyistä täsmällisempi. On hyvä, että arviointiasteikko säilyy viisiportaisena. Ammattitaitovaatimusten kuvaukseen tulee perehtyä huolella, koska nyky muodossa useat kriteereistä ei toimi uuden yhtenäisen arviointiasteikon kanssa.

Tarkoituksena on, että kaikki ammatilliset perustutkinnot muuttuvat siten, että kaikille yhteiset valinnaiset ammatilliset tutkinnon osat tulevat voimaan 1.8.2021.

Muutoksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää tutkinnon perusteiden sisältöä ja parantaa perusteiden käytettävyyttä. Uuden arviointikriteeristön toimivuuden testaukseen osallistui keväällä 2019 opettajia, työelämän edustajia, opiskelijoita ja muita osaamisen arvioinnin asiantuntijoita.

Samassa yhteydessä perustutkintojen perusteisiin lisätään arvoperustakuvaus liitteeksi. Arvoperusta kuvaa ammatillisen koulutuksen tavoitteita ja lähtökohtia ja se toteutuu tutkinnon perusteiden sisällöissä ja ammatillisen koulutuksen järjestämisessä.

Lausuntopalvelun kysymykset:

1. Pyydämme palautetta tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista.

Huippuosaajana toimiminen tutkinnon osan kaikkia ammattitaitovaatimuksia ei ole mahdollista arvioida arviointikriteereillä. Esimerkiksi ammattitaitovaatimus ”sopeutuu nopeasti muutokseen” tulisi voida arvioida seuraavin kriteerein:

- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti – miten opiskelija toteuttaa sopeutumisen nopeasti muutokseen ohjeiden mukaisesti, miten työpaikkaohjaaja näkee tämän opiskelija toiminnassa?
- toimii yhteistyökykyisesti ”sopeutuessaan nopeasti muutokseen” on ehkä arvioitavissa?
- tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita ”tarvitsee lisäohjeita sopeutuakseen muutokseen”?
- hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa ”sopeutuakseen nopeasti muutokseen”?
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti ”sopeutuu muutokseen nopeammin palautteen mukaisesti”?

On syytä tarkastella jokainen ammattitaitovaatimus uudelleen. Tällaisenaan työpaikkaohjaajille jää liikaa tulkittavaa ja arvioinnin tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus opiskelijan näkökulmasta vaarantuu ja toisaalta arvioinnin epätarkkuus kuormittaa työpaikkaohjaajaa.

Ilmastovastuullinen toiminta ammattitaitovaatimukset on syytä katsoa huolella ja selvittää, miten niitä voidaan arvioida ko. kriteereillä ja muokata niin tarvittaessa, että arviointi on selkeää työpaikkaohjaajalle.

Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen tutkinnon osa

- ammattitaitovaatimus: yhteyshenkilönä toimiminen ei kuvaa kaikilta osin ammattitaitovaatimuksen sisältöä
- ”huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat” on erittäin vaativa ja toisaalta selkiytystä edellyttävä ammattitaitovaatimus
- Pieni osaamispistemäärä

Yrityksessä toimiminen tutkinnonosa on selkeä kokonaisuus, hyvä kuitenkin vielä kriittisesti arvioida kriteerien toimivuus suhteessa ammattitaitovaatimukseen

Yritystoiminnan suunnittelu tutkinnonosa

- Vahvuuksien ja osaamisen arviointi tulisi fokusoida jotenkin yrittäjyyteen, tuollaisenaan liian yleisellä tasolla kuvattu, vaikka osaamisvaatimukset alla onkin kohdennettu yrittäjyyteen.

2. Pyydämme palautetta osaamisen osoittamisesta.

Osaamisen osoittamistavat ovat perusteltuja ja koska kyseessä Huippuosaaja tutkinnonosa, on niin ikään tarkoituksenmukaista, ettei mukauttaminen olisi mahdollista.

Ilmastovastuullinen toiminta: ammattitaidon osoittamistavat ovat selkeät.

Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen: ammattitaidon osoittamistavat ovat selkeät.

Yrityksessä toimiminen: ammattitaidon osoittamistavat ovat selkeät.

Yritystoiminnan suunnittelu: ammattitaidon osoittamistavat ovat selkeät.

3. Pyydämme palautetta arvoperustakuvauksen sisällöstä.

Arvoperustan kuvaus on kattava, koulutuksenjärjestäjien velvollisuus on elää ja osoittaa arvot todeksi opiskelijan arjessa niin, etteivät ne ole pelkkää sanahelinää. Hyvä että työelämä korostuu arvoissa.

4. Pyydämme palautetta siitä, että uudistuksessa tulee olla siirtymäaika.

Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus valita, haluaako siirtyä uudistettuun tutkinnonperusteiden mukaiseen arviointiin.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä seuraavien Tehyn yhteistyöjäsenjärjestöjen kanssa: Suomen Jalkojenhoitaja- ja Jalkaterapeuttiliitto ry, Suomen Lastenhoitoalan Liitto, Suomen Mielenterveyshoitoalan Liitto ry, Suomen sairaanhoitajaliitto, Suomen kuntoutusohjaajien yhdistys.

Helsinki 23.9.2020

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
johtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Kirsi Coco, koulutuspoliittinen asiantuntija, Tehy ry, kirsi.coco@tehy.fi, puh. 040 821 5057